

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(93) 167 def.

Brussel, 21 april 1993

Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europese Parlement over de controle
op residuen in vlees

Hormonen - Beta-agonisten - Andere stoffen

VOORAFGAANDE OPMERKING

1. Deze mededeling heeft betrekking op de controle op residuen, vooral van hormonen en beta-agonisten, in vers vlees. Op grond van een uitvoerig onderzoek naar de situatie in de Lid-Staten wordt een aantal maatregelen, waaronder nieuwe wetgeving, voorgesteld voor een betere bestrijding van niet alleen het illegale gebruik van anabole* stoffen (hormonen en beta-agonisten**), maar ook het verkeerde gebruik van toegestane diergeneesmiddelen.

BESTAANDE COMMUNAUTAIRE WETGEVING***

HORMONEN

2. In de oorspronkelijke richtlijnen van de Raad (81/602/EEG en 85/358/EEG) werd het gebruik van bepaalde hormonen (stilbenen en thyreostatica) voor mestdoeleinden verboden, maar werd de Lid-Staten nog steeds de mogelijkheid geboden het gebruik van andere hormonen toe te staan. Deze situatie bleef bestaan tot 1 januari 1988, toen een totaal verbod op het gebruik van welke hormonen dan ook voor mestdoeleinden werd ingesteld (Richtlijn 88/146/EEG). Het gebruik voor therapeutische of zoötechnische doeleinden van hormonen die van nature voorkomen, kon verder worden toegestaan.

Deze eisen gelden ook voor derde landen die levende dieren of vlees naar de Gemeenschap uitvoeren. Voor zes leveranciers die het gebruik van hormonen toestaan (Zuid-Afrika, Argentinië, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten) zijn de betrokken voorschriften op 1 januari 1989 van kracht geworden. Derde landen moeten regelingen treffen die garanderen dat het naar de Europese Gemeenschap uitgevoerde vlees afkomstig is van dieren die nooit met hormonen zijn behandeld.

Op te merken valt dat, hoewel beta-agonisten (clenbuterol en de derivaten daarvan) chemisch gesproken geen hormonen zijn, zij ook een anabole werking hebben. Beta-agonisten vallen echter niet onder de communautaire wetgeving inzake hormonen.

CONTROLE OP RESIDUEN

3. Bij Richtlijn 86/469/EEG van de Raad zijn harmonisatievoorschriften vastgesteld voor de controles op residuen in levende dieren en vers vlees, niet alleen binnen de Gemeenschap maar ook in derde landen die naar de Gemeenschap uitvoeren.

In 1987 hebben alle Lid-Staten voor het eerst een plan voor de opsporing van het illegale gebruik van hormonen bij de Commissie ingediend. In 1988 hebben zij een plan voor de opsporing van andere stoffen (antibiotica, sulfonamiden, gewasbeschermingsmiddelen, zware metalen) ingediend. Derde landen moeten

* ter verbetering van de voederconversie, de vleesproductie of het gehalte mager vlees en het groeipercentage.

** ook herverdelers genoemd; het effect op het karkas is een hoger eiwitgehalte (spieren) en een lager vetgehalte.

*** zie Bijlage 1 voor nadere bijzonderheden over de betrokken teksten van Raad en Commissie.

soortgelijke plannen indienen. Deze plannen worden jaarlijks bijgewerkt op grond van de opgedane ervaring : positieve resultaten in voorgaande jaren, onderzoek naar nieuwe stoffen, verbeterde laboratoriumtechnieken, enz.

De communautaire voorschriften inzake controles op residuen gelden uitsluitend voor bepaalde soorten slachtdieren (runderen, varkens, schapen, geiten en paarden). Pluimvee en andere produkten (visserijprodukten, zuivelprodukten, eieren, honing) vallen onder nationale regelingen, aangezien er geen harmonisatievoorschriften zijn. De voorgestelde nieuwe wetgeving zou ook voor deze produkten gelden.

ONDERZOEK IN DE LID-STATEN

4. Op verzoek van het Parlement heeft de Commissie in 1990 besloten in de Lid-Staten een uitvoerig onderzoek in te stellen naar de problemen bij de toepassing van de communautaire wetgeving inzake residuen in vers vlees. Dit besluit werd om verschillende redenen genomen :

- de op de Commissie rustende verplichting om de omzetting en toepassing van de richtlijnen te controleren,
- het Verslag-Pimenta aan het Europese Parlement (maart 1989),
- publieke beschuldigingen over illegaal gebruik van hormonen.

Het onderzoek, dat duurde van mei 1990 tot januari 1992, had uitsluitend betrekking op slachtdieren. Het betrof een uitgebreid onderzoek : in elke Lid-Staat werden gemiddeld vier weken aan onderzoek naar de situatie besteed.

Aan de ambtenaren van de Commissie werd alle medewerking verleend bij hun contacten met de betrokken nationale overheidsdiensten (Landbouw, Volksgezondheid, Douane, Justitie). Overal werd positief op het onderzoek gereageerd.

In elke Lid-Staat maakte het onderzoeksteam ook van de gelegenheid gebruik om zich op de hoogte te stellen van de zienswijze van de verschillende belangengroepen (landbouwers, slaggers, dierenartsen, apothekers, farmaceutische industrie, importeurs van chemicaliën en geneesmiddelen) en van de consumentenverenigingen.

5. Uit de resultaten van het onderzoek bleek dat :

- anabole stoffen (hormonen en beta-agonisten) algemeen verkrijgbaar waren, wat tot illegaal gebruik leidde;
- residuen van antibiotica en sulfonamiden vaak in vlees werden aangetroffen, vooral in produkten van intensieve veehouderij (vleeskalveren, jonge mestrunderen en mestvarkens);
- andere residuen (zware metalen waaronder cadmium, gewasbeschermingsmiddelen, middelen tegen parasieten) incidenteel werden aangetroffen.

Op het niveau van de Lid-Staten werden ernstige tekortkomingen geconstateerd op verschillende essentiële punten, bij voorbeeld in de omzetting van richtlijnen, in de opsporing van fraude, in de apparatuur en werkwijze van laboratoria en in de controles op chemische grondstoffen. Het was ook duidelijk dat de coördinatie tussen de verschillende nationale diensten onvoldoende was. Verdere

problemen werden veroorzaakt door het ontbreken van doeltreffende afschrikkende maatregelen, door de trage rechtsgang en in sommige gevallen door onduidelijkheid omtrent de bereidheid op de hoogste niveaus om de nodige middelen beschikbaar te stellen.

6. Dat er onvoldoende doeltreffende organisatorische voorzieningen waren en dat werd betwijfeld of de wil om de problemen aan te pakken echt aanwezig was, werden gezien als factoren met een belangrijke ontmoedigende uitwerking op de controleurs in het veld, die zich bij de vervolging van onregelmatigheden geplaatst zagen voor een moeilijke en soms gevaarlijke taak.
7. Erkend dient ook te worden dat de voorschriften van de Gemeenschap niet altijd even bevorderlijk waren voor een efficiënt controlesysteem. Op sommige belangrijke punten waren verschillende interpretaties mogelijk, wat tot gevolg had dat plannen die veeleer op kwantitatieve doelstellingen voor de tests dan op risicogebieden waren toegespitst, onder verwijzing naar de richtlijnen moeiteloos konden worden gerechtvaardigd. Voorts werd het indelingsschema voor geslachte runderen, dat een integrerend deel van de communautaire regeling voor rundvlees is, beschouwd als een factor die landbouwers ertoe brengt illegale stoffen te gebruiken om hun produkten in een hogere klasse ingedeeld te krijgen en zo hogere opbrengsten te behalen. Ook de trage inbedrijfstelling van de communautaire referentielaboratoria was een belangrijke oorzaak van vertraging bij de invoering van effectievere controleprogramma's in de Lid-Staten.

FOLLOW-UP VAN HET ONDERZOEK

8. Na het onderzoek in elke Lid-Staat heeft de Commissie aan de bevoegde autoriteiten een gedetailleerde mededeling gezonden waarin werd gewezen op de geconstateerde tekortkomingen en werd gevraagd de nodige maatregelen te nemen om de situatie te verhelpen. Van alle Lid-Staten is nu een antwoord ontvangen met informatie over de geboekte vooruitgang en over de maatregelen die op stapel staan. De Commissie heeft ook voortdurend contact gehouden met de Lid-Staten om de ontwikkelingen met betrekking tot de genomen maatregelen nauwlettend te volgen.

Volgens de meest recente gegevens (maart 1993) lijkt er sprake te zijn van een algemene verbetering van de situatie, met name op het gebied van de omzetting van de richtlijnen, de uitvoering van de controleplannen en van de regelingen voor de monsterneming en de bijdrage die door de laboratoria wordt geleverd. Een en ander is grotendeels te danken aan de aanschaf van uitstekende testapparatuur, de coördinatie van de interne diensten, de opsporing van de landbouwbedrijven van herkomst, de verzwaring van de gerechtelijke sancties en in sommige gevallen de toepassing van administratieve boeten. Andere belangrijke wijzigingen van de procedures en de wetgeving zijn in de Lid-Staten in voorbereiding.

9. Ook op communautair niveau zijn nuttige vorderingen gemaakt. De aanloopproblemen bij de financiering van de vier communautaire referentielaboratoria zouden binnenkort moeten zijn opgelost. Dit zal deze laboratoria in staat stellen hun taken op het gebied van de coördinatie en de verbetering van de werkzaamheden van de nationale laboratoria te vervullen. Daarnaast zal Richtlijn 92/102/EEG betreffende de identificatie en de registratie van dieren, die voor runderen in werking is getreden op 1 april 1993, een belangrijk hulpmiddel zijn bij de opsporing van het landbouwbedrijf van herkomst van positieve karkassen. Wat administratieve sancties betreft, is in Verordening (EEG) nr. 2066/92 van de Raad van 30 juni 1992 bepaald dat bij overtreding van de voorschriften inzake het illegale gebruik van hormonen het betrokken dier niet in aanmerking komt voor de premies voor rundvlees.

HUIDIGE SITUATIE

10. De algemene indruk van de Commissie is dat de Lid-Staten zich nu sterker bewust zijn van de noodzaak doeltreffende maatregelen voor de bestrijding van het gebruik van illegale stoffen te nemen, extra middelen voor de campagne beschikbaar te stellen en effectievere afschrikwekkende maatregelen te treffen. Er is ook steun voor wijzigingen in de communautaire wetgeving die het vervullen van de opdracht zullen vergemakkelijken.
11. In hoeverre de bewustwording heeft geleid tot het nemen van volkomen effectieve maatregelen om de situatie in de hand te houden, valt moeilijker te zeggen. Welke verbeteringen er in de wetgeving en de procedures ook worden aangebracht, tegen het gebruik van verboden stoffen zal een niet aflatende strijd moeten worden gevoerd. Voortdurend worden meer geperfectioneerde illegale produkten ontwikkeld, beta-agonisten zijn nu op ruime schaal verkrijgbaar en het misbruik ervan is navenant toegenomen, het netwerk voor de verspreiding van illegale stoffen is goed ontwikkeld en er is een tijdrovende en moeizame procesgang nodig om tot een veroordeling door de rechter te komen. Winstbejag zal een krachtige prikkel voor een verder gebruik van deze stoffen blijven. Zo wordt bij voorbeeld de extra winst die een rundvleesproducent door dit gebruik kan maken, geschat op 100 à 200 ecu per dier. Er zitten ook forse winsten in voor distributeurs, voor gewetenloze voederfabrikanten en voor tussenpersonen die dieren voor de slacht aanbieden. Een doeltreffende campagne tegen verboden stoffen zal een flinke daling tot gevolg hebben van het inkomen dat nu voor deze belangengroepen bereikbaar is. Verwacht mag worden dat zij alle mogelijke middelen zullen aanwenden om hun onwettige handel in stand te houden.
12. Het is duidelijk dat de gevaren voor de volksgezondheid de Gemeenschap en de Lid-Staten tot verdere actie dwingen. Alvorens een kader te schetsen dat als basis zou kunnen dienen voor pogingen om verbetering in de situatie te brengen, moeten echter de grenzen worden aangegeven van de mogelijkheden waarover de Commissie beschikt.

De Commissie zal doorgaan met het volgen van de ontwikkelingen in de Lid-Staten, met het instellen van een speciaal onderzoek waar zulks nodig is en met het doen van stappen in de gevallen waarin de communautaire wetgeving niet correct wordt uitgevoerd.

De Commissie kan echter niet de verantwoordelijkheid van de Lid-Staten of van andere bevoegde autoriteiten op zich nemen wat de controle op illegale stoffen betreft. Het behoort tot de taak van de bevoegde autoriteiten in elke Lid-Staat om doeltreffende maatregelen te nemen die zodanige omstandigheden scheppen dat de doelstellingen van de richtlijnen kunnen worden bereikt. Met name moeten deze autoriteiten ervoor zorgen dat er juridische procedures voorhanden zijn om snelle veroordelingen te vergemakkelijken en dat de straffen een afschrikkende werking hebben, dat over voldoende personeel en hulpmiddelen kan worden beschikt, dat de werkzaamheden van de betrokken nationale diensten volledig worden gecoördineerd en dat de controleurs in het veld, die met een onaangename en soms gevaarlijke opdracht zijn belast, op passende wijze worden beloond en beschermd. Het is ook de taak van de Lid-Staten om de publieke opinie meer bewust te maken van dit probleem en om de groot- en kleinhandel ertoe aan te zetten van de slachterijen doeltreffende garanties te verlangen met betrekking tot de veiligheid van het vlees dat deze leveren. De Lid-Staten kunnen voorts een belangrijke rol spelen door controle uit te oefenen op het netwerk voor de distributie van farmaceutische produkten en grondstoffen.

Het gebruik van onveilige produkten zou ook kunnen worden tegengegaan door concurrerende prijzen te hanteren voor toegestane diergeneesmiddelen. Dit zou kunnen worden bereikt als in de betrokken groot- en detailhandel genoeg zou worden genomen met een meer redelijke winstmarge op de omzet.

13. De Commissie kan evenmin de rol van internationale politieagent spelen in de campagne tegen de - vaak transnationale - verspreiding van deze stoffen. Dit is een aspect dat binnen de werkingssfeer van andere internationale afspraken valt. De Commissie verkeert echter wel in een gunstige positie om vertegenwoordigers van de Lid-Staten regelmatig bijeen te brengen voor de uitwisseling van informatie over hun ervaringen, over problemen met betrekking tot de voorschriften, over nieuwe illegale activiteiten en strategieën die door fabrikanten en distributeurs worden ontwikkeld, en over de maatregelen die op communautair niveau zouden moeten worden genomen om aan de situatie het hoofd te bieden. De Commissie is bereid om in dit verband voor een flexibeler aanpak te zorgen, bij voorbeeld door workshops en seminars te beleggen en door vertegenwoordigers van de Lid-Staten bijeen te brengen voor minder formele ontmoetingen. De Commissie hecht er speciaal belang aan dat soepel en snel wordt gereageerd. De voorgestelde nieuwe wetgeving zou zo moeten worden opgezet dat de controleregelingen snel kunnen worden aangepast om in het licht van de ervaring het hoofd te bieden aan de problemen die zich voordoen, en om andere gevaarlijke ontwikkelingen te voorkomen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE PRODUCENTEN

14. Bij het zoeken van mogelijkheden om de controleregelingen te verbeteren was het streven van de Commissie erop gericht maatregelen te vinden die van praktisch nut zullen zijn voor degenen die in de voorste linie staan bij de bestrijding van het gebruik van verboden stoffen. Deze maatregelen moeten het de Lid-Staten ook mogelijk maken de bestaande middelen effectiever te gebruiken. Zij richten zich op de belangrijkste betrokken partijen, en in de allereerste plaats op de producenten en de vleesleveranciers, die gezamenlijk een zeer grote verantwoordelijkheid dragen voor de productie van een veilig en gezond produkt voor menselijke consumptie.
15. In een normale situatie zou mogen worden verwacht dat alle producenten inzien welk allesoverheersend belang zij bij de levering van een betrouwbaar produkt hebben, temeer daar er van de meeste vleessoorten overschotten zijn en de consumenten steeds veeleisender worden wat veiligheids- en kwaliteitsgaranties betreft. Als het alleen een marktkwestie was, zou er iets voor te zeggen zijn het zonder enige bemoeienis van regulerende autoriteiten aan de producenten over te laten om in de behoeften van de consumenten te voorzien. Omdat de huidige situatie ernstige gevolgen heeft voor de volksgezondheid, is een actief optreden van de verantwoordelijke autoriteiten, waaronder de Commissie, echter noodzakelijk. Bovendien is er het concurrentie-aspect : aan de grote meerderheid van producenten die de regels in acht nemen, moet de garantie worden gegeven dat hun concurrentiepositie niet wordt uitgehold door anderen die een voordeel behalen door het gebruik van illegale stoffen.
16. De Commissie is van mening dat de aandacht in de eerste plaats moet uitgaan naar de producenten. Deze moeten de primaire verantwoordelijkheid voor de veiligheid van hun produkten op zich nemen. Deze verantwoordelijkheid zou in de toekomst tot uiting kunnen komen in een formele schriftelijke garantie dat geen anabole stoffen worden gebruikt, en in een verzekering dat de wachttijd voor toegestane diergeneesmiddelen in acht wordt genomen. Een dergelijke

verbintenis zou een onderdeel van de aanvraag van de producent kunnen vormen voor alle (volledig of gedeeltelijk) door de Gemeenschap gefinancierde steun in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Daarmee zou worden aanvaard dat, indien een producent zijn verklaring niet gestand doet, d.w.z. indien verboden stoffen worden ontdekt, deze producent zijn recht op steun in de betrokken produktsector automatisch verbeurt. Overwogen zou kunnen worden om een eerste inbreuk te bestraffen met verbeurdverklaring van (een deel van) de steun voor een enkel jaar, en een volgende inbreuk met uitsluiting van communautaire steunverlening voor een nader te bepalen periode. Volgens de huidige voorschriften gaat, wanneer wordt geconstateerd dat een rund met illegale stoffen is behandeld, alleen de rundvleespremie voor dat ene dier verloren. De afschrikkende werking hiervan is onvoldoende.

Geen medewerking verlenen aan autoriteiten die een onderzoek instellen, bij voorbeeld door te weigeren informatie te verstrekken of op het landbouwbedrijf faciliteiten beschikbaar te stellen, door het onderzoek te hinderen, enz. zou een geldige reden zijn om steun niet toe te kennen.

Tevens zou kunnen worden verlangd dat dieren die worden geleverd voor de slacht, van een soortgelijke schriftelijke garantie vergezeld gaan. Dit zou het verantwoordelijkheidsgevoel van de leverancier vergroten en zou ook een basis verschaffen voor de toepassing van doeltreffende sancties indien de betrokken verklaring onjuist zou blijken. Voor een leverancier die geen producent is, zou de sanctie er bij voorbeeld in kunnen bestaan alle verdere leveranties van de betrokkene als 'verdacht' te beschouwen, wat systematische controles op zijn kosten noodzakelijk zou maken. De sanctie voor een leverancier die tevens producent is, zou kunnen bestaan in verbeurdverklaring van steun zoals reeds aangegeven. Een en ander zou bovenop de gerechtelijke strafmaatregelen van de Lid-Staat komen.

Om deze lijn door te trekken zou het ook de bedoeling zijn dat, wanneer in een slachthuis genomen monsters positief blijken, de producent de kosten draagt van verdere analyses betreffende verdachte dieren op het landbouwbedrijf van herkomst.

Vernietiging van dieren in een destructiebedrijf zou een automatische consequentie zijn wanneer op het landbouwbedrijf of bij het slachten illegale stoffen worden ontdekt of wanneer de voorgeschreven wachttijd voor een toegestaan diergeneesmiddel niet in acht wordt genomen. Hierop zou alleen voor naar behoren aangemelde noodslachtingen een uitzondering worden gemaakt; in dit geval zou slechts tot destructie van het karkas worden overgegaan indien er blijkens een analyse nog residuen aanwezig zijn.

17. In verband met de noodzaak om het bewustzijn van deze problemen te versterken, rijst de vraag of het nuttig zou zijn de naam en het adres van veroordeelden in lokale kranten en agrarische vakbladen te publiceren en in overheidskantoren aan te plakken op een in het oog springende plaats. Een gecoördineerde voorlichtingscampagne op communautair niveau waarin de nadruk wordt gelegd op de rol van de producenten, zou eveneens van essentieel belang zijn. De Commissie zou een dergelijke campagne ondersteunen.
18. Deze serie maatregelen heeft tot doel de producenten duidelijk te maken hoe ernstig het gebruik van verboden stoffen en het misbruik van andere produkten zijn. Deze maatregelen zouden een belangrijke bijdrage leveren tot de beheersing van het probleem op operationeel niveau.

De genoemde maatregelen zouden geen moeilijkheden meebrengen voor de overgrote meerderheid van landbouwers die de wet naleven. Voor producenten die hun

verantwoordelijkheid op zich nemen, zouden zij zelfs een goede zaak zijn aangezien hun broodwinning minder bedreigd zou worden door de gewetenloze minderheid die volhardt in het gebruik van verboden produkten.

19. Nog een meer positieve opmerking : de Commissie wenst de oprichting te bevorderen van producentengroeperingen die systemen voor zelfcontrole ontwikkelen om te garanderen dat hun rundvlees vrij van hormonen is. Dit zal een belangrijk element zijn bij de financiering uit het promotiefonds (10 miljoen ecu in 1993) van maatregelen ter vergroting van het rundvleesverbruik zoals vorig jaar overeengekomen in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De Commissie blijft achter ondersteuning van dit programma op een meerjarenbasis staan.

ROL VAN HET SLACHTHUIS

20. Afgezien van de producent, kunnen eigenaar en bedrijfsleiding van het slachthuis als de meest waardevolle informatiebron en als de meest geschikte partner bij afschrikkende maatregelen worden beschouwd, ook wat het gebruik van illegale stoffen betreft. Het slachthuis is de plaats waar de dieren het gemakkelijkst kunnen worden gekeurd, zowel levend als geslacht, en waar complete informatie beschikbaar is over de herkomst ervan. Blijkens de ervaring tot dusver zijn in sommige slachthuizen de verleende medewerking en de bereidheid het gebruik van verboden stoffen tegen te gaan onvoldoende. Dit kan komen doordat de betrokkenen denken dat een slachthuis dat illegale stoffen weert, zichzelf commercieel nadeel berokkent als gevolg van de verlegging van leveranties naar bedrijven die 'inschikkelijker' zijn. Dit is een onnatuurlijke situatie aangezien slachthuizen een allesoverheersend commercieel belang zouden moeten hebben bij de levering van een veilig kwaliteitsproduct voor consumptie.
21. Gelet op deze omstandigheden, zijn maatregelen om de medewerking door slachthuizen te verbeteren noodzakelijk. Het zou een voorwaarde voor de handhaving van de vergunning van een slachterij kunnen zijn dat de eigenaren en werknemers ervan hun volledige medewerking verlenen aan de identificatie en opsporing van illegale stoffen. Waar dit niet het geval is, zou de Lid-Staat de mogelijkheid moeten hebben om de vergunning op te schorten. Bij gebleken gebrek aan medewerking zou bovendien het recht op communautaire of nationale steun kunnen worden ingetrokken. Dit zou losstaan van de gerechtelijke strafmaatregelen van de Lid-Staat.
22. De Commissie vindt ook dat een speciale erkenning zou moeten kunnen worden verleend aan slachthuizen die bereid zijn systemen voor zelfcontrole in te voeren. De groot- en kleinhandel zou moeten worden gestimuleerd om bij voorkeur vlees van dergelijke slachterijen af te nemen en de Lid-Staten zouden zorg kunnen dragen voor de introductie van goedgekeurde systemen die op strikte specificaties zijn gebaseerd.

Er zou ook bekendheid moeten worden gegeven aan de slachthuizen die met een goedgekeurd systeem voor zelfcontrole werken.
23. De invloed van het slachthuis leidt er vaak mede toe dat producenten in de verleiding komen hormonen en beta-agonisten te gebruiken om hun vlees ingedeeld te krijgen in de hoogste klasse van het indelingsschema voor geslachte runderen. Dit indelingsschema is in de marktordening voor rundvlees opgenomen ten behoeve van de notering van prijzen en de bepaling van de aankoopprijs voor runderen die in aanmerking komen voor interventie.

De Commissie is van mening dat een herziening van het huidige indelingsschema met het doel de stimulans om kunstmatig een goed gevormd karkas te verkrijgen

weg te nemen, een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren aan het tegengaan van het gebruik van verboden stoffen, en vooral van beta-agonisten (die op het ogenblik uitsluitend voor therapeutische doeleinden zijn toegestaan). Dit zou de kopers en de verkopers van rundvlees niet verhinderen om een indelingssysteem op vrijwillige basis op te zetten. Alleen al op financiële gronden kan worden gesteld dat het huidige hoge peil van de interventievoorraden (meer dan 1 miljoen ton) en het aanzienlijke verlies dat op de verkoop van interventieprodukten wordt geleden, hoe dan ook een herziening van het huidige indelingssysteem noodzakelijk maken.

De beperking van het geslachte gewicht bij de interventie-aankoop van runderen zal eveneens een belangrijke bijdrage leveren aan het tegengaan van het gebruik van verboden stoffen in sommige delen van de Gemeenschap.

ANDERE BELANGEN

24. Dat naar het oordeel van de Commissie de producent en het slachthuis een sleutelpositie innemen wanneer het om het tegengaan van het gebruik van illegale stoffen gaat, neemt niet weg dat ook andere partijen een belangrijke rol spelen zoals bij voorbeeld apothekers, dierenartsen, fabrikanten en importeurs van diergeneesmiddelen, enz. De Commissie wijst met name op de verantwoordelijkheid van de veevoederfabrikanten, die in een gunstige positie verkeren om misbruik van produkten voor veevoeding te voorkomen. Op het niveau van de Lid-Staat zal moeten worden voorzien in doeltreffende sancties tegen onregelmatigheden. De Commissie zou ook bereid zijn de erkenningsvoorwaarden voor veevoederfabrikanten opnieuw te bezien en bij de Raad desbetreffende voorstellen in te dienen.

CONTROLEMAATREGELEN

25. De Commissie heeft uit haar onderzoek van de bestaande controlemaatregelen twee belangrijke conclusies getrokken :

(i) aselecte steekproeftrekking is geen geschikte methode meer voor de opsporing van verboden stoffen; toekomstige controleregelingen moeten worden toegespitst op risicosituaties, waarbij bij voorbeeld kan worden uitgegaan van het bedrijfstype (zoals mestdieren) of van de voorgeschiedenis wat het plegen van fraude betreft;

(ii) gericht onderzoek moet veeleer op de landbouwbedrijven dan op de slachthuizen worden toegespitst. Opsporing door laboratoriumanalyse van in het slachthuis genomen monsters is immers niet gemakkelijk doordat steeds meer geperfectioneerde stoffen worden gebruikt en het tijdstip van toediening aan de dieren zorgvuldig wordt gekozen.

26. Deze algemene conclusies zouden kunnen worden vertaald in voorstellen tot wijziging van de wetgeving van de volgende strekking :

- in de gemeenschappelijke regeling wordt bepaald dat het gerichte onderzoek naar verboden stoffen betrekking moet hebben op ten minste 0,1% van alle mestdieren (runderen) op landbouwbedrijven en op ten minste 0,05% van deze dieren in het slachthuis. [Volgens de huidige voorschriften is het net omgekeerd : 0,1% in slachthuizen en 0,05% op landbouwbedrijven];

- de voorschriften voor het onderzoek dat op het landbouwbedrijf wordt ingesteld nadat een in het slachthuis genomen monster positief is gebleken, worden verduidelijkt; het onderzoek zal zowel op het veevoer en het drinkwater - de weg waarlangs vooral beta-agonisten worden toegediend - als op dieren betrekking moeten hebben; op verdachte landbouwbedrijven zou een minimumpercentage van de dieren (bij voorbeeld 30%) moeten worden getest.

Indien er beproefde praktische methoden voor een effectievere opsporing van positieve monsters beschikbaar komen, zouden de te testen percentages dieren in landbouwbedrijven/slachthuizen kunnen worden herzien.

27. Voor toegestane stoffen waarvan een verkeerd gebruik wordt gemaakt (vooral antibiotica), zou met een minimaal aantal monsters in het slachthuis voor alle betrokken stoffen worden gewerkt, waarbij een meer flexibele behandeling door de Lid-Staten mogelijk zou zijn voor afzonderlijke stoffen die op nationaal niveau problemen opleveren. Ook hier zou de voorkeur aan een gerichte steekproeftrekking worden gegeven behalve wanneer het gaat om problemen door milieuverontreiniging, in welk geval de invloed van toevallige omstandigheden waarschijnlijk groter is.

ONDERZOEK

28. De Commissie acht het van bijzonder belang dat de communautaire en nationale referentielaboratoria de hun opgedragen taken volledig vervullen. Deze laboratoria spelen een sleutelrol in de ontwikkeling van doeltreffende testmethoden, in de verstrekking van informatie aan andere laboratoria en in de activiteiten om in de hele Gemeenschap hetzelfde hoge testniveau te bereiken. Voor de opbouw en versterking van deze sleutelrol zijn verschillende communautaire onderzoekprojecten opgezet. Deze projecten verschaffen de hulpmiddelen die nodig zijn voor de ontwikkeling, verbetering en validering van bestaande en nieuwe methodologieën, zoals gecertificeerde referentiematerialen en -verbindingen en een referentiehandleiding. Bovendien is er een speciaal project in uitvoering om beta-agonisten in veevoeder te helpen opsporen. Door problemen met de communautaire financiering hebben de referentielaboratoria hun coördinerende taak niet kunnen vervullen. Deze problemen zullen naar verwachting binnenkort worden opgelost en de Commissie zal blijven volgen hoe de referentielaboratoria functioneren en welke resultaten zij boeken. De Commissie zal ook bijzondere aandacht besteden aan het onderzoek naar nieuwe, effectievere methoden voor de nauwkeurige identificatie van verboden stoffen. In dit verband zou het met name van belang zijn zowel voor monsters van landbouwbedrijven als voor monsters van slachthuizen methoden te ontwikkelen die de opsporing vergemakkelijken. De Commissie overweegt een proefproject te financieren dat wellicht belangrijke resultaten zal opleveren op dit gebied.

FINANCIËLE ASPECTEN

29. De regeling volgens welke in het slachthuis een minimumvergoeding van 1,35 ecu/t voor onderzoek naar residuen in rekening wordt gebracht, dient te worden herzien, vooral omdat het onderzoek naar verboden stoffen zal worden toegespitst op de landbouwbedrijven. Een aspect dat belangrijker is dan de feitelijke hoogte van de vergoeding, betreft het gebruik van de opbrengst ervan en de specifieke bestemming van deze opbrengst voor nationale campagnes tegen het gebruik van hormonen. Los van het concurrentie-aspect biedt deze vergoeding de Lid-Staten een belangrijke mogelijkheid voor een passende financiering van hun campagnes. Het is ook van essentieel belang dat de bepalingen betreffende deze vergoeding volledig en op doorzichtige wijze worden uitgevoerd.

BETA-AGONISTEN

30. Naast het probleem van de illegale hormonen is er een groeiende bezorgdheid over het gebruik van beta-agonisten, soms in combinatie met hormonen, om de beveleesdheid te verbeteren. Zoals in de Gemeenschap reeds is gebleken, kan misbruik van beta-agonisten een ernstig gevaar voor de gezondheid betekenen. Dit is een probleem waarover het advies van de bevoegde wetenschappelijke instanties kan worden ingewonnen.

Op het ogenblik mogen beta-agonisten in de meeste Lid-Staten (niet in Denemarken en Griekenland) en ook in verschillende derde landen worden gebruikt voor therapeutische doeleinden, maar niet als veevoederadditief.

De vraag rijst of de controle op het misbruik van beta-agonisten aanzienlijk zou worden verbeterd door een totaal verbod van deze produkten, ook voor therapeutische doeleinden. Onder degenen die in de Lid-Staten met de controle zijn belast, bestaat brede overeenstemming over het feit dat het misbruik van beta-agonisten een ernstig probleem is geworden en dat het met een verbod veel minder moeilijk zou zijn om bedrieglijk opzet te bewijzen. Hoewel de Commissie normaliter ongaarne voorstelt om een produkt met therapeutische werking uit de markt te nemen, is zij van mening dat een totaal verbod op beta-agonisten, behalve voor de therapeutische behandeling van paarden en gezelschapsdieren, een belangrijke steun voor de controle zou betekenen. Bij het innemen van dit standpunt heeft de Commissie zich mede laten leiden door indicaties dat er doorgaans vervangingsprodukten beschikbaar zijn voor therapeutische toepassingen.

31. De vraag rijst of de Gemeenschap aan de uitvoer van levende dieren en vlees naar de Gemeenschap de voorwaarde kan verbinden dat de betrokken derde landen een soortgelijk verbod toepassen. Dit is een moeilijk probleem en bij de aanpak ervan moet enerzijds rekening worden gehouden met het concurrentie-aspect en de noodzaak de Gemeenschap te beschermen tegen een soortgelijke ontwikkeling naar misbruik van beta-agonisten die zich ook heel goed in derde landen zou kunnen voordoen. Anderzijds kan het voor de Gemeenschap moeilijk zijn om op een overeenkomstig verbod aan te dringen als er op het ogenblik geen aanwijzingen voor een aanzienlijk misbruik van beta-agonisten in derde landen zijn. Bij welke maatregel dan ook die van invloed is op de positie van derde landen, zou overleg moeten worden gepleegd met onze handelspartners en ook rekening moeten worden gehouden met het beginsel van niet-discriminatie.

CONCLUSIES

32. Ondanks recente verbeteringen op het gebied van de bewustwording en ondanks maatregelen van de Lid-Staten voor de controle op het gebruik van verboden stoffen, ziet de Gemeenschap zich geconfronteerd met een vastbesloten, flexibel en georganiseerd netwerk dat deze stoffen waarschijnlijk beschikbaar zal blijven stellen met aanzienlijke winsten voor de gebruikers en de distributeurs. Deze situatie levert ernstige risico's op voor de volksgezondheid. Het onvermogen van de nationale rechtssystemen om inbreuken snel en effectief te bestraffen en het huidige gebrek aan middelen in de Lid-Staten zijn factoren die de aanpak van het probleem waarschijnlijk zullen blijven bemoeilijken.
33. De Commissie is bereid een aantal voorstellen te doen om de voornaamste tekortkomingen van de controleregelingen te verhelpen en om de producenten

en de leveranciers van runderen te doen beseffen wat de gevolgen van niet-naleving van de voorschriften zijn.

Een dergelijk initiatief kan echter maar slagen als de bevoegde autoriteiten in de Lid-Staten zich vastberadener inspannen om de aangewende middelen uit te breiden en te coördineren en om effectievere wettelijke sancties te ontwikkelen. Succes zal ook niet mogelijk zijn zonder de actieve steun en medewerking van de eigenaren en bedrijfsleiding van de slachthuizen, van de veevoederfabrikanten en bovenal van de producenten zelf. De producenten en de verkopers van vlees zijn niet alleen primair verantwoordelijk voor de levering van een veilig produkt, maar hebben ook een beslissend belang bij het behoud van het vertrouwen van de consument. Hoewel er in de controleregelingen belangrijke verbeteringen kunnen worden aangebracht, is het welslagen van de operatie uiteindelijk afhankelijk van de oprechte inzet van de producenten. En ook van de politieke wil om de campagne tegen verboden stoffen uit te roepen tot een nationale prioriteit, met een duidelijke bereidheid in alle Lid-Staten om voor het rechte trekken van de situatie moeilijke maatregelen te nemen.

BIJLAGE

BESTAANDE COMMUNAUTAIRE WETGEVING

I. HORMONEN

- Richtlijn 81/602/EEG van de Raad van 31 juli 1981 betreffende het verbod van bepaalde stoffen met hormonale werking en van stoffen met thyreostatische werking
- Richtlijn 85/358/EEG van de Raad van 16 juli 1985 tot aanvulling van Richtlijn 81/602/EEG betreffende het verbod van bepaalde stoffen met hormonale werking en van stoffen met thyreostatische werking
- Richtlijn 88/146/EEG van de Raad van 7 maart 1988 tot instelling van een verbod op het gebruik van bepaalde stoffen met hormonale werking in de veehouderij
- Richtlijn 88/299/EEG van de Raad van 17 mei 1988 betreffende het handelsverkeer in met bepaalde stoffen met hormonale werking behandelde dieren en vlees daarvan, bedoeld in artikel 7 van Richtlijn 88/146/EEG
- Beschikking 87/410/EEG van de Commissie van 14 juli 1987 tot vaststelling van de methoden voor het opsporen van residuen van stoffen met hormonale werking en van stoffen met thyreostatische werking (deze beschikking wordt binnenkort gewijzigd)
- Beschikking 87/561/EEG van de Raad van 18 november 1987 betreffende de overgangsmaatregelen inzake het verbod op de toediening van hormonale stoffen aan landbouwhuisdieren
- Beschikking 89/358/EEG van de Commissie van 23 mei 1989 tot vaststelling van maatregelen ter uitvoering van artikel 8 van Richtlijn 85/358/EEG van de Raad

II. CONTROLE OP RESIDUEN

- Richtlijn 86/469/EEG van de Raad van 16 september 1986 inzake het onderzoek van dieren en vers vlees op de aanwezigheid van residuen
- Richtlijn 86/363/EEG van de Raad van 24 juli 1986 tot vaststelling van maximumgehalten aan residuen van bestrijdingsmiddelen in en op levensmiddelen van dierlijke oorsprong
- Beschikking 89/153/EEG van de Commissie van 13 februari 1989 inzake het verband tussen monsters voor onderzoek op residuen en de betrokken dieren en bedrijven van oorsprong
- Beschikking 89/187/EEG van de Raad van 6 maart 1989 tot vaststelling van de bevoegdheden en de voorwaarden voor de vervulling van de taken van de communautaire referentielaboratoria voorzien in Richtlijn 86/469/EEG inzake het onderzoek van dieren en vers vlees op de aanwezigheid van residuen

- Beschikking 89/610/EEG van de Commissie van 14 november 1989 tot vaststelling van de referentiemethoden en de lijst van de nationale referentielaboratoria voor residuenopsporing (deze beschikking wordt binnenkort gewijzigd)
- Beschikking 90/515/EEG van de Commissie van 26 september 1990 tot vaststelling van de referentiemethoden voor het opsporen van residuen van zware metalen en arsenicum
- Beschikking 91/664/EEG van de Raad van 11 december 1991 tot aanwijzing van de communautaire referentielaboratoria voor de opsporing van residuen van bepaalde stoffen
- Verordening(EEG) nr. 675/92 van de Commissie van 18 maart 1992 tot wijziging van de Bijlagen I en III van Verordening (EEG) nr. 2377/90 van de Raad houdende een communautaire procedure tot vaststelling van maximumwaarden voor residuen van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik in levensmiddelen van dierlijke oorsprong
- Verordening (EEG) nr. 3093/92 van de Commissie van 27 oktober 1992 tot wijziging van Bijlage III bij Verordening (EEG) nr. 2377/90 van de Raad houdende een communautaire procedure tot vaststelling van maximumwaarden voor residuen van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik in levensmiddelen van dierlijke oorsprong
- Beschikking 79/542/EEG van de Raad van 21 december 1979 tot vaststelling van een lijst van derde landen waaruit de Lid-Staten de invoer van runderen, varkens, paardachtigen, vers vlees en vleesprodukten toestaan (laatstelijk gewijzigd bij Beschikking 93/100/EEG van de Commissie van 19 januari 1993).

ISSN 0254-1513

COM(93) 167 def.

DOCUMENTEN

NL

03 10

Catalogusnummer : CB-CO-93-199-NL-C

ISBN 92-77-55081-3

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg